



**Регіоналізація в європейському
економічному просторі**

Любомир СОЗАНСЬКИЙ

**ГРУПУВАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
ЗА РІВНЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ
ПРОМИСЛОВОСТІ**

Резюме

Проведено групування регіонів України за значенням інтегральних індексів економічної активності їх промисловості. Відповідно до визначеної градації, вказано, що для переважної більшості областей (20-ти у 2015 р. проти 23-х у 2014 р.) характерним був низький рівень економічної активності, спричинений від'ємними значеннями фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування.

Зроблено висновок, що однією з причин збитковості вітчизняної промисловості є надмірний обсяг інших (не пов'язаних із основною діяльністю) витрат. Обґрунтовано, що для детальнішого вивчення цієї ситуації необхідно є деталізація таких витрат у фінансовій звітності підприємств.

Для підвищення економічної активності промисловості регіонів запропоновано створення навчально-науково-виробничих центрів галузевого і регіонального спрямування. Зазначено, що метою функціонування таких центрів є підвищення рівня кваліфікації працівників та інноваційної складової технологічного розвитку галузей і регіональних економік відповідно до потреб ринку, що сприятиме зростанню обсягу високотехнологічної продукції та

© Любомир Созанський, 2017.

Созанський Любомир, канд. екон. наук, Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України, м. Львів, Україна.

у підсумку зумовить позитивну динаміку економічного потенціалу (активів) і фінансових результатів промисловості регіонів.

Ключові слова

Інтегральна оцінка, економічна активність, промисловість регіонів України, темп приросту фінансового результату до оподаткування.

Класифікація за JEL: L1, L52.

Важливою передумовою економічного і соціального розвитку країни є конкурентоспроможна промисловість як ключова ланка економіки, що взаємодіє та має вплив на більшість сегментів соціальної й фінансово-економічної систем країни. Зокрема, стан, тенденції та результати функціонування промисловості відображаються на розвитку будівельної галузі, внутрішньої і зовнішньої торгівлі, створюють передумови для розвитку сфери послуг та ін. Однак сучасна модель вітчизняної економіки є сировинною й імпортозалежною¹ з переважанням низькотехнологічних виробництв з невисокою доданою вартістю, що гальмує розвиток промислового потенціалу країни.

Проблемні аспекти розвитку вітчизняної промисловості відображено у працях [1–6]. Оцінку впливу Зони вільної торгівлі між Україною і країнами-членами ЄС на промислові види діяльності здійснено групою науковців під керівництвом академіка НАНУ В. М. Геєця [1]. Суперечності формування структури виробництва та внутрішнього ринку в Україні висвітлено у праці [2]. Комплексну характеристику особливостей розвитку національної промисловості наведено у праці [3]. Засади стратегії й політики держави у розвитку промисловості висвітлено у праці [4]. Основні методи збільшення прибутку промислових підприємств і моделювання прогнозу операційного прибутку на основі ефекту виробничого важеля запропоновано у праці [5]. Ключові тенденції, результати та перспективи розвитку промисловості Львівської області висвітлено у праці [6].

¹ Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>.

Незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень проблем промисловості України, актуальним є вивчення економічної активності промисловості в регіональному і міжрегіональних аспектах, що сприятиме вдосконаленню програм та стратегій розвитку промисловості регіонів країни.

Метою статті є оцінка економічної активності промисловості регіонів України і формування пропозицій щодо її підвищення.

Оцінку економічної активності промисловості регіонів України здійснено за такими етапами. На першому етапі розраховано первинні показники, що в сукупності відображають економічну активність промисловості регіонів України. Відповідно до методики інтегрального оцінювання конкурентоспроможності промислового сектору економіки регіонів України², економічну активність промисловості характеризують два ключові показники: темп приросту активів та темп приросту фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування.

На другому етапі визначено інтегральні індекси економічної активності промисловості регіонів шляхом нормування значень первинних показників, розрахованих на першому етапі, й їх подальшого усереднення за середньою арифметичною. Нормування показників здійснюється згідно з Методикою розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку, затвердженою наказом Державного комітету статистики України від 15.04.2003 р., № 114 [7].

На третьому етапі здійснено групування регіонів України за рівнем економічної активності їх промисловості. Критерієм диференціації областей є діапазон значень розрахованих на другому етапі інтегральних індексів: перша група – це області з високим рівнем економічної активності (значення індексу економічної активності становить $0,67 \div 1,00$); друга група – із середнім рівнем економічної активності ($0,33 \div 0,67$); третя група – з низьким рівнем економічної активності ($0,00 \div 0,33$).

У результаті проведеного за цими етапами дослідження отримано таку аналітичну інформацію та оцінку.

Визначальний вплив на зміну рівня економічної активності промислового сектору економіки України упродовж 2011–2015 рр. мав перший із названих показників. Так, у 2014 р. відбулось величезне падіння фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування промисловості – до рівня збитку в сумі 166 414 млн. грн. проти прибутку в сумі 13 698,3 млн. грн. у

² Автор статті є співавтором методики інтегрального оцінювання конкурентоспроможності промислового сектору економіки регіонів України (розробленої відділом розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» під керівництвом С. Іщук у рамках виконання бюджетної теми «Складові підвищення конкурентоспроможності промисловості Західного регіону України в умовах вільної торгівлі між Україною і ЄС»).

2013 р. (рис. 1а). Відповідно темп приросту фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування становив $-1314,9\%$. У 2015 р., порівняно з 2014 р., значення цього показника зменшилось до $-9,0\%$, а в абсолютному виразі збиток промисловості дорівнював 181 361 млн. грн.

Показник темпу приросту активів мав значно менший вплив на зміну рівня економічної активності промисловості в Україні: його значення у 2011–2013 рр. зменшилось на 9,8 відсоткового пункту, а в наступних двох роках, навпаки, збільшилось на 10,5 в. п. (рис. 1б). Остання тенденція може бути ознакою нарощення капіталу вітчизняної промисловості у вартісному еквіваленті.

Шляхом інтегрування значень показників темпу приросту фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування і темпу приросту активів розраховано індекси економічної активності промисловості, на підставі значень яких проведено групування регіонів України (табл. 1).

Відповідно до визначеної градації, для переважної більшості областей (20-ти у 2015 р. проти 23-х у 2014 р.) характерний низький рівень економічної активності.

У 2014–2015 рр. **високого рівня економічної активності промисловості** не було досягнуто у жодній з областей. Упродовж 2011–2013 рр. кількість областей, промисловість яких відповідала б такому рівню економічної активності, тенденційно зменшувалась: від 5-ти у 2011 р. до однієї у 2013 р.

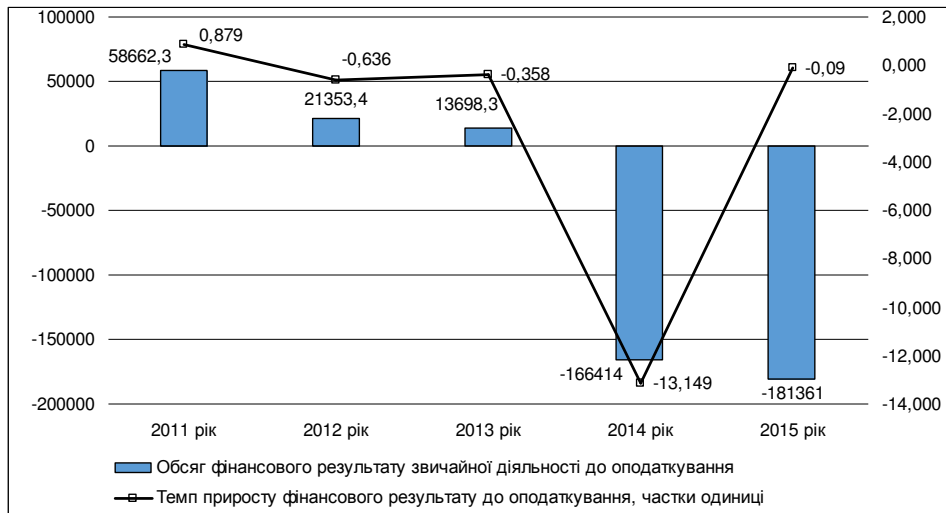
До групи **середнього рівня економічної активності промисловості** у 2015 р. увійшли чотири області (Волинська, Вінницька, Чернівецька і Харківська), основна діяльність промислового сектору економіки яких у цьому році була прибутковою. Перші три з них досягли найвищих серед областей України значень показника темпу приросту фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування (прибутку) (від 1,511 у Чернівецькій області до 2,373 у Волинській області), а також середніх значень темпу приросту активів (від 0,229 у Волинській області до 0,378 у Вінницькій області) (табл. 2).

Для промисловості Харківської області характерними були від'ємний ($-0,27$) темп приросту фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток зменшився до 602 млн. грн. проти 618,7 млн. грн. у 2014 р.) та середній темп приросту активів (0,152). Варто наголосити, що Харківська область – єдина в Україні, діяльність промисловості якої була прибутковою в усі роки аналізованого періоду.

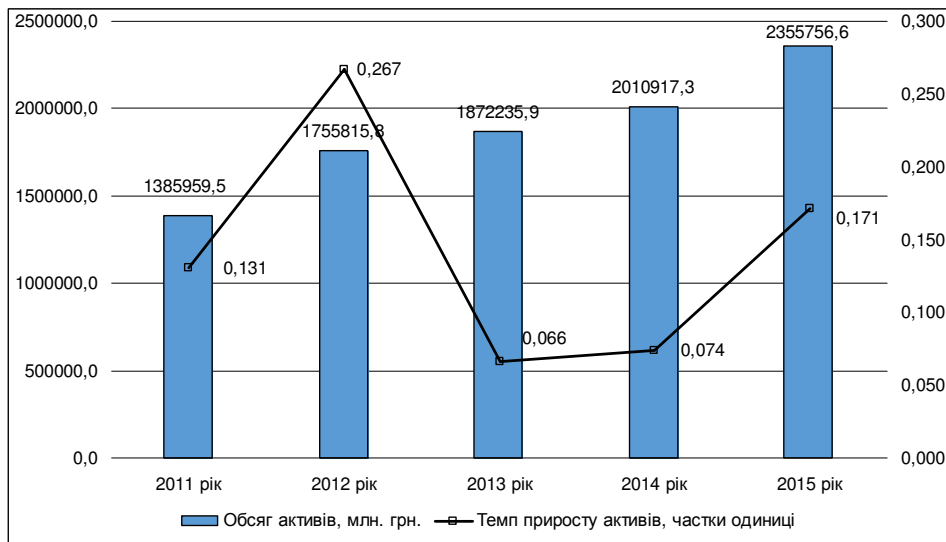
Частка областей другої групи у структурі регіонів України за обсягом активів промисловості у 2015 р. сумарно становила 7,94%, із них 4,74% припали на Харківську область (табл. 3).

Рисунок 1

Показники економічної активності промисловості України



а)



б)

Джерело: побудовано за [8; 9].

Таблиця 1
Групування регіонів України за значеннями інтегрального індексу економічної активності промисловості

	2011 р.		2012 р.		2013 р.		2014 р.		2015 р.	
Львівська	0,754	Чернівецька	0,698	Львівська	0,678	Харківська	0,345	Волинська	0,383	
Хмельницька	0,741	Черкаська	0,671	Вінницька	0,542	Чернівецька	0,308	Вінницька	0,375	
Рівненська	0,734	Вінницька	0,669	Хмельницька	0,521	Волинська	0,301	Чернівецька	0,352	
Волинська	0,721	Сумська	0,554	Запорізька	0,514	Вінницька	0,291	Харківська	0,341	
Полтавська	0,719	Київська	0,515	Київська	0,497	Чернівецька	0,271	Миколаївська	0,324	
Дніпропетровська	0,636	Чернівецька	0,475	Чернівецька	0,442	Сумська	0,264	Івано-Франківська	0,304	
Кіровоградська	0,572	Дніпропетровська	0,462	Дніпропетровська	0,437	Закарпатська	0,254	Закарпатська	0,295	
Харківська	0,529	Миколаївська	0,462	Кіровоградська	0,381	Тернопільська	0,245	Херсонська	0,288	
Сумська	0,421	Житомирська	0,442	Миколаївська	0,363	Житомирська	0,239	Чернівецька	0,286	
Чернівецька	0,419	Харківська	0,432	Полтавська	0,361	Херсонська	0,235	Хмельницька	0,264	
Миколаївська	0,406	Львівська	0,367	Житомирська	0,359	Полтавська	0,228	Запорізька	0,256	
Донецька	0,378	Запорізька	0,357	Сумська	0,359	Хмельницька	0,219	Рівненська	0,245	
Запорізька	0,364	Волинська	0,355	Волинська	0,356	Львівська	0,215	Черкаська	0,228	
Вінницька	0,356	Хмельницька	0,349	Закарпатська	0,352	Кіровоградська	0,211	Полтавська	0,225	
Житомирська	0,347	Закарпатська	0,345	Харківська	0,342	Дніпропетровська	0,205	Сумська	0,215	
Закарпатська	0,346	Полтавська	0,34	Одеська	0,302	Миколаївська	0,202	Київська	0,214	
Київська	0,345	Одеська	0,257	Чернівецька	0,296	Київська	0,198	Львівська	0,202	
Чернівецька	0,224	Тернопільська	0,247	Рівненська	0,287	Черкаська	0,172	Донецька	0,157	
Херсонська	0,219	Херсонська	0,241	Тернопільська	0,272	Запорізька	0,154	Дніпропетровська	0,145	
Черкаська	0,217	Кіровоградська	0,201	Черкаська	0,271	Івано-Франківська	0,146	Одеська	0,123	
Одеська	0,211	Рівненська	0,189	Івано-Франківська	0,261	Рівненська	0,141	Житомирська	0,115	
Тернопільська	0,208	Івано-Франківська	0,165	Херсонська	0,213	Одеська	0,112	Луганська	0,097	
Івано-Франківська	0,198	Донецька	0,128	Донецька	0,204	Донецька	0,105	Тернопільська	0,079	
Луганська	0,194	Луганська	0,125	Луганська	0,172	Луганська	0,078	Кіровоградська	0,054	

Примітка:

- перша група – високий рівень економічної активності промисловості (0,67÷1,0);
- друга група – середній рівень економічної активності промисловості (0,34÷0,66);
- третья група – низький рівень економічної активності промисловості (0,0÷0,33).

Джерело: розраховано автором за офіційними даними веб-сайтів Головного управління статистики 24-х областей України, розділ: статистична інформація / економічна статистика.

Таблиця 2
Показники економічної активності промисловості

Області	2011 р.			2012 р.			2013 р.			2014 р.			2015 р.		
	Темп приросту фінансової діяльності до оподаткування	Темп приросту активів	Інтервальний індекс (I _{ек})	Темп приросту фінансової діяльності до оподаткування	Темп приросту активів	Інтервальний індекс (I _{ек})	Темп приросту фінансової діяльності до оподаткування	Темп приросту активів	Інтервальний індекс (I _{ек})	Темп приросту фінансової діяльності до оподаткування	Темп приросту активів	Інтервальний індекс (I _{ек})	Темп приросту фінансової діяльності до оподаткування	Темп приросту активів	Інтервальний індекс (I _{ек})
Вінницька	0,105	-0,013	0,356	0,363	0,282	0,669	0,937	0,197	0,542	-1,4	0,016	0,291	2,082	0,378	0,375
Волинська	1,559	0,089	0,721	-0,45	0,031	0,355	-0,035	0,021	0,356	-1,959	0,104	0,301	2,373	0,37	0,383
Дніпропетровська	1,271	0,004	0,636	-0,601	0,043	0,462	0,298	0,017	0,437	-1,099	0,348	0,205	-10,185	0,108	0,145
Донецька	0,135	0,134	0,378	-4,689	-0,011	0,128	0,086	0,062	0,204	-2,193	-0,035	0,105	-0,75	0,129	0,157
Житомирська	-4,281	0,053	0,347	0,182	0,155	0,442	-0,39	0,081	0,359	-15,055	0,139	0,239	-0,027	0,049	0,115
Закарпатська	-2,031	0,003	0,346	-0,268	0,175	0,345	-0,403	-0,001	0,352	-16,433	0,171	0,254	-0,02	0,274	0,299
Запорізька	0,062	0,126	0,364	-0,202	0,154	0,357	0,686	0,049	0,514	-2,246	0,274	0,154	-0,275	0,216	0,256
Івано-Франківська	-1,035	0,135	0,198	-0,202	0,044	0,165	-0,592	0,282	0,261	-10,156	0,258	0,146	-0,038	0,38	0,304
Київська	-6,552	0,096	0,345	0,326	0,208	0,515	0,236	0,228	0,497	-4,041	0,141	0,198	-0,328	0,163	0,214
Кіровоградська	0,799	0,341	0,572	0,241	0,014	0,201	-0,124	0,261	0,381	-1,254	0,227	0,211	-1,143	-0,165	0,054
Луганська	-0,103	0,113	0,194	-1,143	0,185	0,125	-0,293	-0,313	0,172	-3,781	0,079	0,078	-0,145	0,012	0,097
Львівська	7,14	0,075	0,754	-0,597	0,152	0,367	1,974	0,142	0,678	-4,891	0,195	0,215	-0,018	0,157	0,202
Миколаївська	0,296	0,138	0,406	0,244	0,198	0,462	-0,821	0,11	0,363	-53,045	-0,007	0,202	-0,396	1,404	0,324
Одеська	-0,529	0,033	0,211	-3,832	0,257	0,257	-0,419	0,023	0,302	-3,833	0,252	0,112	-0,474	0,066	0,123
Полтавська	1,198	0,244	0,719	-0,254	0,138	0,34	-0,282	0,108	0,361	-1,743	0,187	0,228	-2,044	0,184	0,225
Рівненська	1,535	0,132	0,734	-8,645	0,185	0,189	-0,181	0,331	0,287	-5,397	0,08	0,141	-0,141	0,191	0,245
Сумська	0,479	0,108	0,421	0,54	0,095	0,554	-0,403	0,029	0,359	-1,778	0,09	0,264	-0,525	0,173	0,215
Тернопільська	-7,909	0	0,208	-0,964	-0,066	0,247	-9,019	0,163	0,272	-3,125	0,113	0,245	-0,901	-0,137	0,079
Харківська	0,97	0,088	0,529	-0,286	0,313	0,432	0,012	0,009	0,342	-0,762	0,102	0,345	-0,027	0,152	0,341
Херсонська	-0,548	0,122	0,219	-0,957	0,12	0,241	-32,841	-0,04	0,213	-7,64	0,152	0,235	-0,301	0,231	0,288
Хмельницька	1,904	0,122	0,741	-0,59	0,106	0,349	0,958	0,083	0,521	-8,134	0,171	0,219	-0,002	0,22	0,264
Черкаська	-0,451	0,506	0,217	1,381	0,225	0,671	-13,914	-0,063	0,271	-7,053	0,275	0,172	-0,386	0,185	0,228
Чернівецька	-0,815	0,113	0,224	7,218	-0,102	0,698	-0,874	-0,009	0,296	-4,122	0,103	0,308	1,511	0,21	0,352
Чернігівська	0,542	0,101	0,419	0,307	0,044	0,475	0,271	0,12	0,442	-2,924	0,173	0,271	-1,077	0,229	0,286

Джерело: розраховано автором за офіційними даними веб-сайтів Головного управління статистики 24-х областей України, розділ: статистична інформація / економічна статистика.

Таблиця 3
Обсяг активів у промисловості

Області	2011 р.		2012 р.		2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Вінницька	14392,5	1,28	18456,1	1,5	22086,8	1,72	22450,1	1,51	30941	1,78
Волинська	11735,1	1,05	12101,2	0,98	12360,2	0,96	13648	0,92	18693,7	1,08
Дніпропетровська	246547,6	22,01	257080,6	20,87	261473,2	20,34	352338,7	23,67	390457,6	22,46
Донецька	262377,5	23,42	259485,5	21,06	275598,5	21,44	265883,5	17,86	300302,2	17,27
Житомирська	14679	1,31	16953,2	1,38	18318,7	1,42	20860,2	1,4	21890,1	1,26
Закарпатська	8815,3	0,79	10360,6	0,84	10347,9	0,8	12118,3	0,81	15433,4	0,89
Запорізька	72994,2	6,52	84224,5	6,84	88329,5	6,87	112569,9	7,56	136906,6	7,88
Івано-Франківська	22235,6	1,98	23216,5	1,88	29759,7	2,31	37449,7	2,52	51693,4	2,97
Київська	71225,2	6,36	86069,2	6,99	105690,1	8,22	120578,9	8,1	140264,5	8,07
Кіровоградська	15445,7	1,38	15654,3	1,27	19745,5	1,54	24228,5	1,63	20238,8	1,16
Луганська	79540,5	7,1	94220,3	7,65	64709,2	5,03	69831,8	4,69	70688	4,07
Львівська	37665,6	3,36	43400,2	3,52	49545,3	3,85	59204,6	3,98	68498,8	3,94
Миколаївська	21510,6	1,92	25776,8	2,09	28620,4	2,23	28417,7	1,91	68316,9	3,93
Одеська	30432	2,72	38248,2	3,1	39130,2	3,04	48973,6	3,29	52228,3	3
Полтавська	50849,4	4,54	57846,9	4,7	64118,6	4,99	76124,3	5,11	90165	5,19
Рівненська	13615,4	1,22	16134,8	1,31	21474,7	1,67	23190,8	1,56	27610,2	1,59
Сумська	16674,5	1,49	18251,3	1,48	18785	1,46	20480,3	1,38	24026,8	1,38
Тернопільська	8573,7	0,77	8009,8	0,65	9318,6	0,72	10374,1	0,7	8953,2	0,52
Харківська	48655	4,34	63892,7	5,19	64465	5,01	71054,4	4,77	81824,4	4,71
Херсонська	11309,7	1,01	12665,6	1,03	12159,6	0,95	14006,5	0,94	17243	0,99
Хмельницька	12956,4	1,16	14334,4	1,16	15526,6	1,21	18183,9	1,22	22181,7	1,28
Черкаська	33817,1	3,02	41415,5	3,36	38796	3,02	49472,8	3,32	58631,3	3,37
Чернівецька	4852,2	0,43	4355,7	0,35	4314,8	0,34	4443,7	0,3	5374,8	0,31
Чернігівська	9433,1	0,84	9850,2	0,8	11030,2	0,86	12941,6	0,87	15899,1	0,91
Всього	1120333,1	100	1232004,1	100	1285704	100	1488826,1	100	1738462,9	100

Джерело: розраховано автором за офіційними даними веб-сайтів Головного управління статистики 24-х областей України, розділ: статистична інформація / економічна статистика.

Третю групу в 2015 р. сформували двадцять областей із **низьким рівнем економічної активності промисловості**, спричиненим від'ємними значеннями фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування. Лідером цієї групи була Миколаївська область, оскільки її промисловість досягла найвищого серед регіонів України значення темпу приросту активів (1,404). Водночас значення показника темпу приросту фінансового результату (збитку) промисловості цієї області становило $-0,396$.

Решту областей третьої групи можна умовно поділити на три підгрупи.

Перша підгрупа – це дванадцять областей (Закарпатська, Запорізька, Київська, Львівська, Івано-Франківська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська і Чернігівська) із середніми значеннями показника темпу приросту активів (від 0,157 у Львівській області до 0,380 у Івано-Франківській області). Значення показника темпу приросту фінансового результату (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування промисловості цих областей перебували у діапазоні від $-0,002$ (у Хмельницькій області) до $-2,044$ (у Полтавській області).

До *другої підгрупи* зараховано п'ять областей (Дніпропетровську, Донецьку, Житомирську, Луганську й Одеську) із низькими значеннями показника темпу приросту активів (від 0,012 у Луганській області до 0,129 у Донецькій області). Значення показника темпу приросту фінансового результату (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування промисловості цих областей варіювали від $-10,185$ (у Дніпропетровській області) до $-0,027$ (у Житомирській області).

Третя підгрупа – це Кіровоградська та Тернопільська області з від'ємними значенням показників як темпу приросту активів (відповідно $-0,165$ і $-0,137$), так і темпу приросту фінансового результату (збитку) ($-1,143$ і $-0,901$).

Частка областей третьої групи у структурі регіонів України за обсягом активів промисловості у 2015 р. сумарно становила 92,06%, із них 22,64% припало на Дніпропетровську, 17,41% – на Донецьку, 8,13% – на Київську область.

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що у 2015 р., порівняно з 2014 р., в Україні почалося поживлення економічної активності промисловості, основними ознаками якого у розрізі регіонів були:

- відновлення прибутковості звичайної діяльності до оподаткування промислового сектору економіки Волинської, Вінницької та Чернівецької областей;
- зменшення від'ємних значень показника темпу приросту фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування проми-

словості у 18-ти областях, з яких найбільше у Миколаївській, Закарпатській, Житомирській та Івано-Франківській областях;

- збільшення значень показника темпу приросту активів промисловості у 14-ти областях, з яких найбільше у Миколаївській, Вінницькій, Волинській і Чернівецькій областях.

Водночас ознаками гальмування економічної активності промисловості в Україні у 2015 р. були:

- подальше нарощення обсягу збитку від звичайної діяльності до оподаткування промисловості у 9-ти областях, з яких найбільше у Донецькій, Дніпропетровській, Луганській та Кіровоградській областях;
- зростання від'ємних значень показника темпу приросту фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування промисловості у Дніпропетровській і Полтавській областях;
- скорочення обсягу прибутку від звичайної діяльності до оподаткування промисловості Харківської області;
- зменшення значень показника темпу приросту активів у 10-ти областях, з яких у Кіровоградській та Тернопільській областях – до від'ємних.

Таким чином, на основі результатів аналізу можна констатувати підвищення економічної активності промисловості у Вінницькій, Волинській і Чернівецькій областях, а також її погравлення у більшості центральних та західних областей України (Миколаївській, Закарпатській, Житомирській, Хмельницькій, Рівненській і Львівській областях). Водночас у 2015 р. відбулось зниження рівня економічної активності промисловості у Дніпропетровській, Полтавській, Сумській та Одеській областях.

За результатами дослідження визначено, що основною *проблемою вітчизняної промисловості є низька ефективність фінансово-господарської діяльності*. Так, упродовж 2014–2015 рр. фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування промисловості України був від'ємним (збиток становив відповідно 166 414 і 181 361 млн. грн.). Натомість фінансовий результат (прибуток) від операційної, тобто основної (або виробничої) діяльності дорівнював відповідно 26 645,9 і 1 8387,9 млн. грн. Така ж ситуація (велика різниця між результатом операційної діяльності та фінансовим результатом до оподаткування) спостерігалась у промисловості більшості областей України.

Отже, причиною збитковості вітчизняної промисловості є надмірний обсяг інших (не пов'язаних з основною діяльністю) витрат. До цих витрат належать:

- фінансові витрати – показують витрати на проценти й інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями;
- втрати від участі в капіталі – відображають збиток від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведуть методом участі в капіталі;
- інші витрати – фіксують собівартість реалізації фінансових інвестицій; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; витрати підприємств від зміни балансової вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю; інші витрати, які виникають під час господарської діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

З огляду на непрозорий зміст переважної більшості статей цих витрат (а надто «інших») є необхідність їх деталізації у фінансових звітах підприємств з метою посиленого контролю з боку Державної фіскальної служби України за ними.

Враховуючи те, що у 2015 р. промисловість переважної більшості областей була збитковою, у 9-ти областях спостерігалось зростання збитку, а у 10-ти – зменшення темпу приросту активів. Тому доцільним є вдосконалення організаційно-економічних механізмів стимулювання розвитку промисловості всіх регіонів шляхом підвищення інвестиційної привабливості промислового сектору економіки, створення умов для вирішення проблем кваліфікованості працівників, матеріальної мотивації, а також модернізації виробничих ресурсів.

Підвищенню кваліфікованості працівників, а отже, потенційному зростанню обсягу високотехнологічної продукції з високою доданою вартістю та у підсумку – відновленню економічному потенціалу і прибутковості промисловості сприятимуть *створення й організація діяльності навчально-науково-виробничих центрів галузевого та регіонального спрямування (ННВЦГС)*. Мета функціонування таких центрів – підвищення рівня кваліфікації працівників та інноваційної складової технологічного розвитку галузей і регіональних економік відповідно до потреб ринку. ННВЦГС можуть функціонувати на матеріально-технічних базах виробничих підприємств і навчальних закладів за умови їх модернізації або відповідності потребам сучасного виробництва. Навчання має здійснюватися за програмами, розробленими в результаті співпраці науковців та практиків, і відповідати стратегіям регіонального розвитку. Інтерес до функціонування ННВЦГС може виникнути у таких сторін:

- виробничі підприємства – для підвищення кваліфікації працівників з метою освоєння технологічних новинок та впровадження інновацій (нових видів і зразків продукції чи послуг), модернізації виробничих процесів, зростання продуктивності праці;

- навчальні заклади – для посилення практичної складової навчального процесу (якості виробничих практик);
- наукові установи – для посилення інформаційного й матеріально-технічного забезпечення наукових розробок, винаходів та інновацій і їх випробувань та впроваджень;
- обласні державні адміністрації – для забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.

Для експертної участі у функціонуванні центрів можуть залучатись закордонні практики й науковці, а для налагодження зовнішніх і внутрішніх зв'язків – обласні державні адміністрації. Джерелами фінансування ННВЦГС є: центральні та місцеві бюджети, кошти навчальних і виробничих підприємств та об'єднань, надходження від реалізації винаходів, розробок і послуг та інші.

Таким чином, перспектива подальших досліджень – це пошук методів усунення збитковості суб'єктів промислової діяльності й розробка напрямів розвитку промисловості регіонів.

Список використаної літератури

1. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наук. доп. / за ред. В. М. Гейця та Т. О. Осташко ; [НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України»]. – К., 2016. – 184 с.
2. Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток : наук. доп. / [Л. В. Шинкарук, І. А. Бевз, І. В. Барановська та ін.] ; за ред. Л. В. Шинкарук ; [НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України»]. – К., 2015. – 304 с.
3. Промисловість і промислова політика України 2013: актуальні тренди, виклики, можливості : наук.-аналіт. доп. / О. І. Амоша, В. П. Вишневський, Л. О. Збаразська та ін. ; [за заг. ред. В. П. Вишневського] ; НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2014. – 200 с.
4. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації : моногр. / Ю. В. Кіндзерський ; [НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України»]. – К., 2013. – 536 с.
5. Іщук С. О. Модель розрахунку операційного прибутку промислових підприємств / С. О. Іщук // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 3. – С. 134–143.

6. Іщук С. О. Промисловість Львівської області: ключові тенденції та перспективи розвитку / С. О. Іщук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Регіональна політика в Україні: сучасний стан та шляхи активізації : зб. наук. праць. Вип. 3 (107) / НАН України, Ін-т регіон. досліджень. – Львів, 2014. – С. 275–284.
7. Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку : затв. наказом Держ. комітету статистики України від 15.04.2003 р., № 114 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/index.htm.
8. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами промислової діяльності : стат. інформ. [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Держ. служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Показники балансу підприємств за видами економічної діяльності / Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств / Держ. служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov>.

Стаття надійшла до редакції 14 лютого 2017 р.